

Wrocław, dnia 19 lipca 2021 r.

Senat Rzeczypospolitej RP
Komisja Ustawodawcza
Szanowny Pan Przewodniczący
Krzysztof Kwiatkowski

Dotyczy: poprawek do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk senacki nr 430, druki sejmowe nr 1125, 1218 i 1218-A)

Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z zaplanowanym 27. posiedzeniem Senatu RP X kadencji, na którym ma zostać rozpatrzona m.in. ustawa o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (druk senacki nr 430, druki sejmowe nr 1125, 1218 i 1218-A), w załączeniu przekazuję stanowisko Polskiej Izby Doradców i Pośredników Odszkodowawczych w przedmiocie uwag dotyczących poprawek wprowadzonych przez Wysokie Komisje na posiedzeniu w dniu 07.07.2021 r.

Łącząc wyrazy szacunku, pozostajemy

z poważaniem

Dyrektor Biura
Justyna Halaś

Załącznik:

- stanowisko Polskiej Izby Doradców i Pośredników Odszkodowawczych w przedmiocie poprawek Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji do uchwalonej przez Sejm ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny

**POLSKA IZBA DORADCÓW
I POŚREDNIKÓW
ODSZKODOWAWCZYCH**

**AL. WIŚNIOWA 47
53-126 WROCLAW
TEL. 695 202 505
E-MAIL: BIURO@PIDIPO.PL
WWW.PIDIPO.PL**

**KRS: 0000356465
NIP: 8992693417
REGON: 021262413**

Wrocław, dnia 19 lipca 2021 r.

**STANOWISKO POLSKIEJ IZBY DORADCÓW I POŚREDNIKÓW ODSZKODOWAWCZYCH
W PRZEDMIOCIE POPRAWEK KOMISJI USTAWODAWCZEJ ORAZ KOMISJI PRAW
CZŁOWIEKA, PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI DO UCHWALONEJ PRZEZ SEJM USTAWY
Z DNIA 24 CZERWCA 2021 R. O ZMIANIE USTAWY – KODEKS CYWILNY**

Mając na uwadze treść poprawek zgłoszonych przez Komisję Ustawodawczą i Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji do uchwalonej przez Sejm ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, nasza organizacja pragnie przedstawić swoje stanowisko w tym zakresie.

Polska Izba Doradców i Pośredników Odszkodowawczych jest organizacją samorządu gospodarczego zrzeszającą podmioty prowadzące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą w zakresie doradztwa i pośrednictwa na rzecz klientów podmiotów rynku finansowego. Do celów statutowych naszej organizacji należy:

- ustanawianie i promowanie dobrych praktyk wśród członków Izby i innych przedsiębiorców z branży doradztwa i pośrednictwa na rzecz klientów podmiotów rynku finansowego,
- inicjowanie działań, które wpłyną na rozwój rynku doradztwa i pośrednictwa na rzecz klientów podmiotów rynku finansowego w Polsce,
- wspieranie inicjatyw gospodarczych członków Izby,
- prowadzenie działalności edukacyjnej.

Izba realizuje wyznaczone jej zadania m.in. poprzez współpracę z organami władzy państwowej i samorządowej, organizacjami społecznymi i gospodarczymi, a także opiniowanie projektów ustaw i aktów niższego rzędu.

Należy wskazać, że w ocenie Polskiej Izby Doradców i Pośredników Odszkodowawczych treść poprawek zgłoszonych w ramach połączonych Komisji Senackich, może negatywnie wpłynąć na prawo osób bliskich ciężko poszkodowanych do uzyskania należnego zadośćuczynienia na podstawie uchwalonej przez Sejm odrębnej podstawy prawnej, a także wydłużyć czas związany z postępowaniem

POLSKA IZBA DORADCÓW
I POŚREDNIKÓW
ODSZKODOWAWCZYCH

AL. WIŚNIOWA 47
53-126 WROCLAW
TEL. 695 202 505
E-MAIL: BIURO@PIDIPO.PL
WWW.PIDIPO.PL

KRS: 0000356465
NIP: 8992693417
REGON: 021262413

likwidacyjnym prowadzonym przez zakłady ubezpieczeń lub postępowaniem sądowym obejmujących dochodzenie takich roszczeń.

Jak wskazywano już w treści stanowiska naszej organizacji obejmującego uwagi do propozycji przedłożonych przez Polską Izba Ubezpieczeń, zastąpienie zawartego w ustawie uchwalonej przez Sejm słowa „trwałe” na „nieodwracalne”, mając na uwadze także wykładnię pojęcia „trwały” wykształconą przez judykaturę, może spowodować ograniczenie zakresu przedmiotowego projektowanej normy, a w konsekwencji prowadzić do wyłączenia możliwości uzyskania świadczeń przez niektóre osoby uprawnione.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że użyte w pierwotnej wersji ustawy określenie „trwałe” jest spójne z wykształconą przez dziesięciolecia wykładnią sądową obejmującą w szczególności sprawy dotyczące roszczeń wynikających z czynów niedozwolonych. W kilku uchwałach Sądu Najwyższego dotyczących zadośćuczynienia dla osób bliskich ciężko poszkodowanych wskazywano na „trwałe uszkodzenie ciała”, potwierdzając, że *„Sąd może przyznać zadośćuczynienie za krzywdę osobom najbliższym poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu.”* (tak w uchwałach składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 27.03.2018 r., sygn. III CZP 36/17 oraz III CZP 69/17).

Odnosząc się do „trwałego” uszkodzenia ciała Sąd Najwyższy wskazywał, że *„Doprowadzenie czynem niedozwolonym do ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu dziecka, którego efektem jest niemożność nawiązania z nim więzi rodzinnej, stanowi naruszenie dóbr osobistych rodziców. Z aksjologicznego punktu widzenia brak podstaw do czynienia dyferencjacji między zerwaniem więzi rodzinnej wskutek śmierci a niemożnością jej nawiązania z uwagi na ciężki i trwały uszczerbek na zdrowiu, w każdym z tych przypadków dochodzi bowiem do naruszenia dobra osobistego, choć z różną intensywnością”* (sygn. V CSK 300/17).

Jednocześnie pragniemy zauważyć także, że mając na względzie wykładnię językową komentowanego przepisu, słowo „nieodwracalne” nie stanowi w istocie doprecyzowania słowa „trwałe”, ale wpływa fundamentalnie na hipotezę tej normy, wyznaczając inny zakres przedmiotowy przypadków nią objętych. Jak wynika z treści uzasadnienia do inicjatywy Prezydenta RP, intencją Projektodawcy było właśnie objęcie takich przypadków zakresem omawianej regulacji – *„Od wielu lat w praktyce obrotu, w tym w orzecznictwie sądów powszechnych ujawniają się rozbieżności w wykładni obowiązujących przepisów prawa dotyczących odpowiedzialności deliktowej, to jest czy indemnizacji podlega krzywda najbliższego członka rodziny poszkodowanego polegająca na utracie więzi rodzinnej z poszkodowanym, który doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu. Zagadnienie to dotyczy przede wszystkim przypadków utraty więzi rodzinnej w następstwie stanu śpiączki pourazowej poszkodowanego lub stanu wegetatywnego. Ciężkie i trwałe uszkodzenie ciała powoduje w takich przypadkach niemożność nawiązywania lub kontynuowania więzi rodzinnej.*

POLSKA IZBA DORADCÓW
I POŚREDNIKÓW
ODSZKODOWAWCZYCH

AL. WIŚNIOWA 47
53-126 WROCLAW
TEL. 695 202 505
E-MAIL: BIURO@PIDIPO.PL
WWW.PIDIPO.PL

KRS: 0000356465
NIP: 8992693417
REGON: 021262413

Po stronie członków najbliższej rodziny poszkodowanego powstaje silna i długotrwała trauma."

Mając na uwadze reguły wykładni językowej oraz zasadę racjonalnego prawodawcy, można oczekiwać, że zastąpienie słowa „trwały” określeniem „nieodwracalny” spowoduje w procesie subsumpcji tej normy prawnej, przyjęcie, że skoro ustawodawca posłużył się słowem „nieodwracalny”, a nie „trwały”, oznacza to, że takie właśnie znaczenie chciał nadać określonym w hipotezie normy prawnej okolicznościom. Tym samym pojęcie to może być interpretowane zawężająco, poprzez uznanie, że zakresy tożsamościowe tych określeń są odmienne i należy wyprowadzić znaczenie słowa „nieodwracalny” w oderwaniu od przyjętego w doktrynie określenia „trwały”. Wydaje się, że istnieje ryzyko uznania, że słowo „trwały”, który odnosi się do czasu trwania, wymaga zbadania innych elementów niż stan „nieodwracalności”. Tym bardziej, że słownik języka polskiego PWN, definiuje słowo „trwały” jako „istniejący przez dłuższy czas lub nieulegający szybkim zmianom”, natomiast „nieodwracalny” jako „taki, którego następstw nie można usunąć”. W procesie rozstrzygania zasadności przyznania zadośćuczynienia na rzecz uprawnionego, w pierwszej kolejności zastosowanie będą miały reguły wykładni językowej, zgodnie z którymi normie należy przypisać takie znaczenie, jakie ma ona w języku potocznym, chyba że ważne względy będą przemawiały za odstępniem od tego znaczenia. Tym samym, badając stan „nieodwracalności”, podmiot rozpatrujący roszczenie będzie koncentrował się na ustaleniu, czy następstw danego stanu nie da się usunąć, co może prowadzić do masowej odmowy wypłaty takich świadczeń przez ubezpieczycieli, tym bardziej, że ocena nieodwracalności wymaga wiedzy specjalnej, zorientowanej także na ustalenie hipotetycznych możliwości przywrócenia stanu zdrowia. Wydaje się bowiem, że nawet niewielki udział przypadków, kiedy doszło do odwrócenia skutków zdarzenia, może stanowić przesłankę do odmowy uznania nieodwracalności następstw, także w przypadku, kiedy w danej sprawie nie ma podstaw do zakładania poprawy stanu zdrowia poszkodowanego. Ponadto, na co wskazano już wcześniej, paradygmat nauk prawnych opierający się na modelu racjonalnego prawodawcy wymagałby, aby w procesie wykładni projektowanej normy uznać, że słowo „nieodwracalne” należy oceniać bez odwoływania się do dotychczasowego dorobku orzecznictwa, w którym definiowano „trwałość” uszkodzenia ciała, a zatem doktryna, a wraz z nią judykatura, musiałyby wypracować rozumienie tego pojęcia, przy uwzględnieniu, że gdyby prawodawca chciał uwzględnić trwałe uszkodzenia jako determinujące prawo do zadośćuczynienia, nie używałby słowa „nieodwracalne”. Postulowana w tym zakresie zmiana doprowadziłaby zatem do zniweczenia celu regulacji poprzez ograniczenie przypadków nią objętych, co zdaje się nie realizuje intencji Projektodawcy.

Podobne uwagi Polska Izba Doradców i Pośredników Odszkodowawczych pragnie przedstawić w odniesieniu do propozycji zastąpienia pojęcia „niemożności nawiązania lub kontynuowania więzi rodzinnej” określeniem „zerwania więzi rodzinnej”, które to, zgodnie z wykładnią literalną, wyłączy chociażby możliwość uzyskania zadośćuczynienia przez nienarodzone jeszcze dziecko, którego rodzic został ciężko poszkodowany w wypadku przed jego urodzeniem czy też przez rodziców, których dziecko zostało ciężko poszkodowane na skutek błędów okołoporodowych.

POLSKA IZBA DORADCÓW
I POŚREDNIKÓW
ODSZKODOWAWCZYCH

AL. WIŚNIOWA 47
53-126 WROCLAW
TEL. 695 202 505
E-MAIL: BIURO@PIDIPO.PL
WWW.PIDIPO.PL

KRS: 0000356465
NIP: 8992693417
REGON: 021262413

W takim bowiem przypadku istnieje ryzyko uznania, że w istocie po stronie zarówno nasciturusa, jak i rodziców dziecka, które doznało trwałego uszkodzenia ciała, nie doszło jeszcze do nawiązania więzi rodzinnej, a tym samym nie ma podstaw do przyznania na ich rzecz zadośćuczynienia, pomimo rzeczywistego braku możliwości nawiązania relacji z bliskim. Wydaje się, że tak sformułowana propozycja doprowadzi do ograniczenia kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia, wyłączając w praktyce takie przypadki z zakresu projektowanej regulacji.

Podsumowując, w ocenie Polskiej Izby Doradców i Pośredników Odszkodowawczych, projekt zmian w Kodeksie cywilnym w brzmieniu uchwalonym przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w pełni realizował prawa osób bliskich najciężej poszkodowanych, rozstrzygając wątpliwości w zakresie możliwości domagania się przez nie zadośćuczynienia. Mając na względzie cele projektowanej regulacji należy wskazać, że jakiegokolwiek jej ograniczenie tak co do zakresu przedmiotowego, jak i podmiotów uprawnionych do zadośćuczynienia będzie stanowiło **wypaczenie istoty ochrony osób poszkodowanych (także pośrednio) w wypadkach komunikacyjnych, w tym przez nietrzeźwych kierujących**. Jak wskazano w uzasadnieniu do przyjętych w ostatnim czasie przez Radę Ministrów kierunków zmian w zakresie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw, konieczne jest wdrożenie rozwiązań, które poprawią bezpieczeństwo na drogach, w szczególności poprzez zaostrzenie kar, w tym dla kierowców kierujących pojazdem po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości. Co warte podkreślenia, ograniczenie brzmieniem poprawek Wysokich Komisji możliwości dochodzenia roszczeń wynikających z ciężkiego i trwałego uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, pozwoli na uniknięcie przez kierujących znajdujących się w stanie po użyciu alkoholu, którzy spowodowali zdarzenia, których skutkiem jest taki właśnie stan poszkodowanego i brak możliwości kontynuowania lub nawiązania więzi pomiędzy osobami ciężko poszkodowanymi a najbliższymi członkami ich rodziny, odpowiedzialności i konieczności zwrotu świadczeń. Zgodnie bowiem z treścią art. 43 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym oraz Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania m.in. w przypadku, gdy kierujący wyrządził szkodę w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii. Oznacza to, że w przypadku, gdy zadośćuczynienie dla bliskich poszkodowanego, zostanie wypłacone przez ubezpieczyciela, a szkoda została wyrządzona pod wpływem alkoholu lub narkotyków, zakład ubezpieczeń będzie miał prawo do dochodzenia zwrotu wypłaconego świadczenia od takiego sprawcy, **co dodatkowo realizuje funkcję kompensacyjną i prewencyjną w walce z kierowcami poruszającymi się po drogach po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości**.

POLSKA IZBA DORADCÓW
I POŚREDNIKÓW
ODSZKODOWAWCZYCH

AL. WIŚNIOWA 47
53-126 WROCLAW
TEL. 695 202 505
E-MAIL: BIURO@PIDIPO.PL
WWW.PIDIPO.PL

KRS: 0000356465
NIP: 8992693417
REGON: 021262413

Z tych względów, Polska Izba Doradców i Pośredników Odszkodowawczych postuluje przyjęcie przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny w brzmieniu uchwalonym przez Sejm RP.

Z poważaniem,

PREZES ZARZĄDU

Bartłomiej Krupa

**POLSKA IZBA DORADCÓW
I POŚREDNIKÓW
ODSZKODOWAWCZYCH**

**AL. WIŚNIOWA 47
53-126 WROCLAW
TEL. 695 202 505
E-MAIL: BIURO@PIDIPO.PL
WWW.PIDIPO.PL**

**KRS: 0000356465
NIP: 8992693417
REGON: 021262413**